

Asia: VN/35922/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi sekä luonnos

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Lausuntonne ensihoitopalveluun sisältyvien sekä ensihoitopalveluun sisällyttämättömien ambulanssilla toteutettavien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirrosta hyvinvointialueille sisältäen ensihoitopalvelun sekä muiden kuljetusten asiakasmaksujen muutokset ja kanavointiratkaisun:**

Etelä-Suomen Ambulanssipalvelu Oy pitää suunniteltua uudistusta kiireettömien sairaankuljetusten Kela-korvauksen lakkauttamisesta ja järjestämisvastuun siirtämisestä hyvinvointialueille erittäin ongelmallisena ja vastustaa sitä. Katsomme, että muutos vaarantaa potilasturvallisuuden, yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytykset sekä koko ensihoitojärjestelmän tasapainon.

Haluamme painottaa, että hallitusohjelmassa puhutaan nimenomaisesti ensihoidon kuljetusten siirtämisestä hyvinvointialueiden vastuulle, ei kiireettömien sairaankuljetusten osalta. Kiireettömien sairaankuljetusten maksuvastuun siirto ei ole ollut esillä hallitusohjelmassa, eikä siitä ole aiemmin esitetty mitään suunnitelmia parlamentaarisessa valmistelussa. Nyt lausuttavana oleva esitys poikkeaa hallitusohjelman linjauksesta ja tuo merkittäviä riskejä potilaille ja palveluntuottajille.

Korostamme, että kiireetön sairaankuljetus on olennainen osa terveydenhuollon arkea, joka mahdollistaa haavoittuvassa asemassa olevien potilaiden – kuten iäkkäiden, liikuntarajoitteisten ja saattohoitopotilaiden – pääsyn tutkimuksiin ja hoitoihin silloin, kun tavallinen taksikuljetus ei ole mahdollinen, mutta hätätilannetta ei ole. Palvelu on hyvin toimiva, säädelty ja kustannustehokas kokonaisuus, jota tällä hetkellä hoitavat aluehallintoviraston luvalla toimivat yksityiset palveluntarjoajat Kelan määrittämällä taksalla ja sopimusmenettelyllä.

Mikäli Kela-korvaukset lakkautetaan ilman, että vastaavaa rahoitus- ja järjestämismallia on rakennettu hyvinvointialueille, suuri osa nykyisistä yksityisistä palveluntuottajista menettää toimintamahdollisuutensa. Tällöin:

-Hoitoon pääsy vaikeutuu niille potilaille, jotka eivät voi käyttää taksia tai julkista liikennettä.

-Ensihoitoyksiköitä sitoutuu kiireettömiin tehtäviin, mikä heikentää ensihoitovalmiutta.

-Kilpailu-urheilu ja yleisötapaukset vaarantuvat, koska yksityisiä ambulansseja ei ole saatavilla päivystykseen. Julkiset toimijat eivät voi EU-sääntelyn mukaan tuottaa tätä palvelua ilman kilpailutusta.

-Potilasturvallisuus, kansanterveys ja alueellinen yhdenvertaisuus kärsivät.

Lisäksi haluamme esittää, että nykyinen sairaankuljetusindeksi säilytetään. Sen avulla on tähän asti voitu kompensoida kustannusten nousua palveluntuottajille, ja sen poistaminen vaarantaisi yritysten kyvyn ylläpitää henkilöstöä ja kalustoa. Sairaankuljetuksen kustannusrakenne koostuu palkoista, polttoaineesta ja lääkintävarusteista – kaikista osa-alueista, joiden hinnat ovat nousseet merkittävästi. Ilman indeksia kulujen nousu jää kokonaan palveluntuottajien vastuulle, mikä heikentää merkittävästi alan toimintakykyä.

Dosentti Markku Kuisma (HUS), Suomen johtava ensihoidon asiantuntija, on todennut julkisesti, että nykyinen järjestelmä toimii eikä sitä tule purkaa ilman toimivaa korvaavaa mallia. Kuisman mukaan kiireettömien sairaankuljetusten rahoituksen siirtäminen alueille vaarantaa ensihoidon kokonaisuuden ja voi johtaa sekä kustannusten kasvuun että palveluiden saatavuuden heikkenemiseen. Hänen näkemykselleen tulee antaa painoarvoa esityksen vaikutuksia arvioitaessa.

2. Lausuntonne muista esitetyistä asiakasmaksumuutoksista (indeksisääntelymuutokset ja käyttämättä jätetyn palvelun maksun muutokset):

Indeksisääntelyn uudistaminen sinänsä on kannatettava tavoite, mikäli se auttaa turvaamaan hyvinvointialueiden taloudellista kestävyyttä ja maksujen oikeudenmukaista kehitystä. Samalla kuitenkin korostamme, että sairaankuljetukseen liittyvää kustannusseurantaa ja -kompensointia ei saa poistaa, vaan sairaankuljetusindeksi on säilytettävä erillisenä mekanismina, jotta yritykset voivat reagoida kustannuspaineisiin oikea-aikaisesti.

Käyttämättä jätetyn palvelun maksun korottaminen ei kosketa suoraan kiireettömiä sairaankuljetuksia, mutta muistutamme, että useat kuljetusperuutukset tulevat potilaan tai

hoitolaitoksen ulkopuolisista syistä. Mahdollinen käyttämättä jätetyn kuljetuksen laskutuspotentiaali tulee arvioida huolella, jotta laskutusta ei kohdisteta aiheutta potilaisiin tai palveluntuottajiin.

3. Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista:

Esityksen vaikutusarviointi kiireettömien sairaankuljetusten osalta on vajavainen ja jättää huomiotta keskeisiä palvelun käyttäjiä ja tuottajia. Esimerkiksi:

Ei ole tehty realistista analyysiä siitä, kuinka moni nykyinen palveluntuottaja pystyisi jatkamaan toimintaansa hyvinvointialueiden kilpailutuksen tai sopimusmallin puitteissa.

Urheilu- ja tapahtumaturvallisuuden näkökulma puuttuu kokonaan.

Kansanterveydelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset (liikunnan väheneminen, palvelujen keskittyminen, yhdenvertaisuuden heikkeneminen) on jätetty huomioimatta.

Ei ole analysoitu riskiä siitä, että alueet joutuvat ostamaan palvelun takaisin korkeampaan hintaan myöhemmin, kun nykyinen palvelurakenne on purettu.

Laadukkaan ja vaikuttavan lainsäädännön perustaksi tarvitaan huomattavasti laajempi ja perusteellisempi vaikutusarviointi.

4. Edellyttääkö ensihoidon laskutustietojen käsittely muutoksia tietojärjestelmiin (esimerkiksi laskutustietojen saaminen THL:n ylläpitämästä ensihoitorekisteristä hyvinvointialueen laskutusjärjestelmiin)? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia.

-

5. Minkälaisia tietojärjestelmä- ja muita muutoksia ensihoitopalveluun sisältymättömien kuljetusten laskutustietojen käsittely edellyttää? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia sekä toimeenpanoon tarvittava aika.

-

6. Kysymys hyvinvointialueille (mukaan lukien Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä): Millaisia sopimus- ja kilpailutusvaikutuksia esityksellä arvioidaan olevan alueellanne?

-

7. Onko toimialanne lainsäädännössä esteitä sille, että asiakasmaksulakiin nykyisellään sisältyvää viittausta päivähoidon maksuihin (ks. tarkemmin ehdotettu 14 b §) ei jatkossa enää laissa olisi?

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yhteenvetona esityksestämme:

Vastustamme kiireettömien sairaankuljetusten Kela-korvausten siirtoa hyvinvointialueille.

Hallitusohjelmassa ei ole käsitelty tätä osa-aluetta – valmistelu on puutteellista.

Esitys vaarantaa potilasturvallisuuden, yksityisen palvelutuotannon jatkuvuuden ja urheilu- sekä tapahtumatoiminnan elinvoiman.

Esitämme, että Kela-korvausmalli säilytetään.

Sairaankuljetusindeksin säilyttäminen on välttämätöntä palveluntuottajien toimintaedellytysten varmistamiseksi.

Peisa Annika

Etelä-Suomen Ambulanssipalvelu Oy - Annika Peisa, Toimitusjohtaja